

391. De algemene vergadering van de beursvennootschap van 2025

MR. M.A.J. CREMERS EN MR. L.E. STROEVE

Wij gaan in deze bijdrage (opnieuw)¹ in op het wetsvoorstel voor de volledig digitale vergadering. Deze wet zal helaas nog niet op 1 januari 2025 van kracht zijn, maar naar verwachting wel in de loop van 2025. Indien bij een beursvennootschap de wens bestaat om meteen na de inwerkingtreding van de wet volledig digitaal te kunnen vergaderen, dan zou de komende algemene vergadering een statutenwijziging moeten worden geagendeerd, ervan uitgaande dat de statuten van de beursvennootschap hierin nog niet voorzien. Maar is dat haalbaar? Een ander agendapunt voor de algemene vergadering van 2025 zou, zekerheidshalve, moeten zijn de verlening van de opdracht aan de accountant voor het assuranceonderzoek in verband met het duurzaamheidsrapport over het boekjaar 2025. Wij signaleren verder enkele ontwikkelingen rondom de Corporate Governance Code en op het gebied van de verantwoording van de naleving van de diversiteitswetgeving in het SER-diversiteitsportaal.

De agenda voor de algemene vergadering van 2025

Wetsvoorstel digitale AVA²: statusupdate en mogelijk agendapunt?

Inleiding

Met de volledig digitale algemene vergadering gaat het wat ons betreft niet de goede kant op, of in ieder geval niet voor de beursvennootschap. Wij hebben eerder gepleit voor een snelle invoering van de wettelijke mogelijkheid tot volledig digitaal vergaderen en ook voor een flexibele regeling waarbij de beursvennootschap, zonder statutenwijziging, kan bepalen op welke wijze in een gegeven geval wordt vergaderd.³

Feit is dat de volledig digitale algemene vergadering op 1 januari 2025 wettelijk nog steeds niet mogelijk is. Feit is ook dat, aangezien de wetgever een statutaire basis verlangt voor een volledig digitale vergadering, de beursvennootschap in de praktijk niet veel aan de nieuwe wet zal hebben.

De recent gepubliceerde rapporten van stemadviesbureaus ISS en Glass Lewis⁴ bieden op dit punt ook weinig hoop, waarover later meer.

Aangezien de wetgever een statutaire basis verlangt voor een volledig digitale vergadering, zal de beursvennootschap in de praktijk niet veel aan de nieuwe wet hebben

Eumedion beschrijft in de AVA-evaluatie over 2024⁵ dat de overgrote meerderheid (76%) van de Nederlandse beursvennootschappen (met aandelen verhandelbaar aan Euro-next Amsterdam) gedurende 2024 een volledig fysieke algemene vergadering hield. De overige beursvennootschappen (24%) organiseerden de algemene vergadering in hybride vorm. Wij verwachten dat daar het komende jaar weinig verandering in zal komen, gezien de negatieve sentimenten rondom digitaal vergaderen.

1 Zie eerder M.A.J. Cremers & L.E. Stroeve, 'De beursvennootschap, AVA-seizoen 2024', *TOP* 2023/463 (afl. 8), p. 24-25.

2 *Kamerstukken II* 2023/24, 36489, nr. 2.

3 Zie *TOP* 2023/463, p. 24-25, M.A.J. Cremers, S. Rietveld & L.E. Stroeve, 'De digitale algemene vergadering', in: H.J. de Kluijver (red.), *Koninklijke Vereeniging 'Handelsrecht'. Preadviezen 2022. De digitale vennootschap en digitaal handelsrecht*, Zutphen: Uitgeverij Paris 2022, p. 109-155 en L.E. Stroeve & M.A.J. Cremers, 'De beursvennootschap, AVA-seizoen 2023', *TOP* 2022/412 (afl. 8), p. 26-27.

4 Proposed ISS Benchmark Policy Changes for 2025, via ISS Governance Launches Open Comment Period for Proposed 2025 Benchmark Voting Policy Changes, Glass Lewis 2025 Benchmark Policy Guidelines Continental Europe en Glass Lewis 2025 Benchmark Policy Guidelines the Netherlands, beide via Proxy Voting Guidelines - Glass Lewis Voting Policies | | Glass Lewis.

5 Eumedion Evaluation AGM season 2024, p. 2/3, via <https://www.eumedion.nl/clientdata/215/media/clientimages/Evaluation-AGM-season-2024-DEF.pdf?v=240704081205>.

Stand van zaken wetsvoorstel

Op 15 januari 2024 is het Wetsvoorstel digitale AVA ingediend bij de Tweede Kamer. Het is afwachten wanneer het Wetsvoorstel digitale AVA door de Tweede Kamer en vervolgens, al dan niet gewijzigd, door de Eerste Kamer zal worden aangenomen. Voorslagnemen wij aan dat de nieuwe wet ergens gedurende 2025 in werking kan treden. Tot die tijd zal een volledig digitale algemene vergadering dus nog niet mogelijk zijn.

*Korte beschrijving inhoud wetsvoorstel***Statutaire basis voor het houden van een digitale algemene vergadering**

De wetgever volgt bij de inrichting van de regeling voor de volledig digitale algemene vergadering het wettelijk systeem van de hybride algemene vergadering; een volledig digitale algemene vergadering is alleen mogelijk indien de statuten dit toestaan. Dit betekent dat het aan de aandeelhouders is om te bepalen hoe de algemene vergadering zal worden gehouden. De algemene vergadering zal eerst dienen te besluiten tot een statutenwijziging waarbij de mogelijkheid tot het houden van een volledig digitale algemene vergadering in de statuten wordt geïntroduceerd. De wet stelt geen verzwaarde meerderheids- of quorumeisen aan dit besluit tot statutenwijziging. Uiteraard zal een besluit tot statutenwijziging moeten worden genomen met inachtneming van de bestaande statutaire regeling. Het kan voorkomen dat in de statuten wel een bijzondere meerderheid en/of quorum worden voorgeschreven voor een besluit tot statutenwijziging.

De wetgever laat volledig vrij op welke wijze de statutaire regeling wordt vormgegeven. Rechtspersonen kunnen een vorm van vergaderen volledig uitsluiten, door bijvoorbeeld expliciet te bepalen dat een bepaalde vorm van vergaderen nooit mogelijk is. Zo kan daarbij volgens de memorie van toelichting⁶ ook de volledig fysieke algemene vergadering worden uitgesloten.

Voor de meeste beursvennootschappen die thans al een hybride algemene vergadering kunnen houden op grond van hun statuten is het op grond van die statuten aan het bestuur om te bepalen of een hybride algemene vergadering zal worden gehouden, en zo ja, onder welke voorwaarden. Een dergelijke regeling zou ook voor de volledig digitale algemene vergadering in de statuten kunnen worden opgenomen. Alternatief kan zijn dat de statuten bepalen dat voor het houden van een volledig digitale algemene vergadering (en eventueel ook voor de hybride algemene vergadering) een machtiging nodig is van de algemene vergadering aan het bestuur (voor een bepaalde periode), of dat de statuten bepalen dat een volledig digitale algemene vergadering slechts mogelijk is in bepaalde (specifiek omschreven) gevallen. De wetgever licht in de memorie van toelichting⁷ toe dat de statuten kunnen bepalen dat dit bijvoorbeeld wordt vastgesteld door het orgaan dat de algemene vergadering bijeenroept of dat dit wordt uitgewerkt in een reglement.

Tweezijdig communicatiemiddel vereist

Mede onder druk van stakeholders rondom de beursvennootschap is de wetgever van koers gewijzigd en heeft in het Wetvoorstel digitale AVA opgenomen dat aandeelhouders de digitale vergadering rechtstreeks moeten kunnen volgen met beeld en geluid én dat zij het recht hebben om met beeld en geluid aan de beraadslaging deel kunnen nemen (door middel van een tweezijdig communicatiemiddel). Daarmee verlaat de wetgever de eerder in 2007 bij de wettelijke introductie van de hybride algemene vergadering in Boek 2 BW gekozen route van een techniekneutrale benadering.⁸ De wetgever stelt dat slechts dan de digitale algemene vergadering een volwaardig alternatief kan zijn voor de fysieke algemene vergadering. Daarnaast is in het Wetsvoorstel digitale AVA bepaald dat aandeelhouders tijdens een volledig digitale algemene vergadering ‘live’ moeten kunnen stemmen en via het elektronisch communicatiemiddel kunnen worden geïdentificeerd.

Hybride algemene vergadering verzwaard

Op dit moment is het op grond van de wet mogelijk om in de statuten te bepalen dat bij een hybride algemene vergadering aandeelhouders wel het recht hebben om de algemene vergadering digitaal te volgen en om digitaal te stemmen, maar dat zij geen recht hebben tot het digitaal deelnemen aan de beraadslagingen (online het woord voeren/vragen stellen). Vaak bepalen de statuten dat het bestuur kan besluiten of in een specifieke algemene vergadering wel of niet online kan worden deelgenomen aan de beraadslagingen. Bij de introductie van de hybride algemene vergadering in de wet in 2007 werd destijds nog deze ‘escape’ ingebouwd, uit voorzorg voor een haperende techniek bij de deelname aan de beraadslagingen. Onder de nieuwe wet zal deze escape niet meer mogelijk zijn. Aandeelhouders moeten zowel in de hybride algemene vergadering als in de volledig digitale algemene vergadering altijd online mee kunnen doen aan de beraadslagingen en wel door middel van een tweezijdig communicatiemiddel.

Zodra de wet in werking zal zijn getreden, kunnen rechtspersonen op grond van een overgangsbepaling⁹ nog een jaar lang op de wijze vergaderen zoals de huidige wet nu nog voorschrijft. Dat betekent dat een beursvennootschap die volgens de statuten een hybride algemene vergadering kan houden het digitaal deelnemen aan de beraadslagingen nog kan uitsluiten (als de statuten dat toestaan) en dat nog niet hoeft te worden voldaan aan de eis om met beeld en geluid (tweezijdig communicatiemiddel) te kunnen deelnemen en beraadslagen. Na een jaar zal deze beursvennootschap de nieuwe regeling moeten naleven, ongeacht wat de statuten bepalen. Indien de statuten bepalingen bevatten die in strijd zijn met de nieuwe wet, dienen deze bepalingen bij inwerkingtreding van de nieuwe regeling als niet-geschreven te worden beschouwd. Bij voorkeur worden de statuten hier

6 Kamerstukken II 2023/24, 36489, nr. 3, p. 37. Zie ook p. 11-12.

7 Kamerstukken II 2023/24, 36489, nr. 3, p. 11-12.

8 Wet van 20 oktober 2006 ter bevordering van het gebruik van elektronische communicatiemiddelen bij de besluitvorming in rechtspersonen, Stb. 2006, 525.

9 Art. IV Wetsvoorstel digitale AVA.

te zijner tijd op aangepast. Het ligt dan het meest voor de hand dat de statuten uiterlijk na afloop van de overgangsbepaling op dit punt worden gewijzigd.

Haalbaarheid invoering mogelijkheid digitale algemene vergadering

Vorig jaar schreven wij in *TOP*¹⁰ over de haalbaarheid van een voorstel tot wijziging van de statuten van de beursvennootschap waarbij de mogelijkheid tot het houden van een volledig digitale algemene vergadering in de statuten wordt geïntroduceerd. Wij bespraken ook de optie tot anticipatie op de inwerkingtreding van de wet. Aandeelhouders en stakeholders blijven – zien wij – terughoudend over de volledig digitale algemene vergadering. Volgens Eumedion¹¹ zijn tijdens het AVA-seizoen 2024, net als in 2023, enkele voorstellen tot een statutenwijziging waarbij de volledig digitale algemene vergadering ongeclausuleerd wordt geïntroduceerd, afgestemd of van de agenda gehaald.

In dat verband schreven wij vorig jaar ook dat, mocht het niet haalbaar worden geacht om een volledig digitale algemene vergadering in de statuten op te nemen, waarbij het bestuur de volledige vrijheid krijgt om te bepalen op welke wijze wordt vergaderd, nog kan worden overwogen om te onderzoeken of een regeling die in beperkte mate een volledig digitale algemene vergadering mogelijk maakt, wellicht wenselijk en haalbaar is. In de statuten zou bijvoorbeeld expliciet kunnen worden bepaald in welke gevallen een volledig digitale algemene vergadering mogelijk is, of juist niet, en onder welke voorwaarden.¹² Wij wezen destijds uiteraard ook al op het belang om vooraf overleg te voeren met stakeholders en stemadviseurs als ISS en Glass Lewis. Wij voorzien dat ISS en Glass Lewis het beursvennootschappen niet gemakkelijker zullen maken dan tot nu toe het geval was.

Voor beursvennootschappen met (groot)aandeelhouders die vooraf verklaren positief gestemd te zijn over de volledig digitale algemene vergadering, is het wellicht nog mogelijk om een statutenwijziging te agenderen ter introductie van de volledig digitale algemene vergadering. Indien de wens bestaat om al in 2026 een volledig digitale algemene vergadering te kunnen houden, kan in dat geval worden overwogen een statutenwijziging te agenderen voor de algemene vergadering van 2025. Voor beursvennootschappen met een meer wijdverspreid aandelenbezit zullen de voorgestelde hiernavolgende stemadviezen van ISS en Glass Lewis aanleiding zijn om vooral geen initiatief meer te ondernemen op dit punt.

ISS heeft op het gebied van volledig digitaal vergaderen een peiling gedaan onder institutionele investeerders om te bezien of aandeelhouders nog steeds twijfels hebben over de volledig digitale algemene vergadering, dit uit angst voor een uitholling van hun aandeelhoudersrechten.¹³ De

uitkomst van deze peiling is volgens ISS dat het sentiment onveranderd is. Wij vermoeden dat veel aandeelhouders bij een dergelijke peiling op *safe* spelen en bij voorbaat niets willen weggeven. Er wordt onzes inziens in het algemeen te weinig aandacht besteed aan inhoudelijke tegenargumenten, zoals i) de steeds verdergaande stand van de techniek waarbij aandeelhouders echt kunnen participeren ‘as if’ ze in de fysieke vergadering zelf zijn, ii) de waarborgen die aandeelhouders op grond van de wet krijgen in een volledig digitale algemene vergadering (zie hiervoor bijvoorbeeld over het tweezijdig communicatiemiddel met beeld en geluid) en iii) het feit dat veel aandeelhouders alle opties voor vergaderen wensen te behouden (‘Rupsje Nooitgenoeg’), zonder dat zij feitelijk in de fysieke of hybride vergadering (fysiek of online) verschijnen, waarmee de beursvennootschap wel (onnodig) op kosten wordt gejaagd.

ISS stelt in de proposed benchmark policy voor om het stemadvies ten aanzien van het houden van volledig digitale vergaderingen voor het AVA-seizoen 2025 nader aan te scherpen. Net zoals vorig jaar stelt ISS voor dat het beleid ten aanzien van digitaal vergaderen van geval tot geval zal worden beoordeeld. Nieuw is dat volledig digitale algemene vergaderingen volgens ISS alleen aanvaardbaar zijn in geval van buitengewone omstandigheden die beperkingen op fysieke aanwezigheid noodzakelijk maken.

Volledig digitale algemene vergaderingen zijn volgens ISS alleen aanvaardbaar in geval van buitengewone omstandigheden

ISS lijkt hier te doelen op situaties, zoals een pandemie. Dat betekent een aanmerkelijke inperking van de statutaire mogelijkheden die wij eerder zagen. Het definitieve stemadviesbeleid van ISS is onlangs (op 17 december 2024) gepubliceerd en bevestigt dit standpunt.

Glass Lewis stelt ook voor haar Europese stemadviesbeleid ten aanzien van het houden van volledig digitale vergaderingen aan te scherpen.¹⁴ Dit zal dan wel pas met ingang van het AVA-seizoen 2026 gelden. Ook Glass Lewis beveelt aan om tegen statutenwijzigingen te stemmen die een volledig digitale algemene vergadering mogelijk maken, tenzij deze vergaderform slechts in uitzonderlijke omstandigheden mag worden gebruikt. Glass Lewis stelt daarbij dat indien het bestuur in een uitzonderlijk geval een volledig digitale algemene vergadering houdt, en daarbij nalaat om tegemoet te komen aan legitieme zorgen van aandeelhouders over de wijze waarop aandeelhoudersvergaderingen worden ingericht, kan worden aanbevolen om tegen de herbenoeming van verantwoordelijke bestuurders te stem-

10 M.A.J. Cremers & L.E. Stroeve, ‘De beursvennootschap, AVA-seizoen 2024’, *TOP* 2023/463 (afl. 8), p. 24-25.

11 Eumedion Evaluation AGM season 2024, p. 2.

12 *TOP* 2023/463, p. 24-25.

13 Proposed ISS Benchmark Policy Changes for 2025, p. 33-34

14 Glass Lewis 2025 Benchmark Policy Guidelines Continental Europe, p. 9 en p. 60-63. Het stemadviesbeleid voor Nederland sluit hierbij aan, zie Glass Lewis 2025 Benchmark Policy Guidelines the Netherlands, p. 7-8.

men of tegen andere agendapunten waarover de aandeelhouders moeten stemmen.¹⁵

Al met al moeten we concluderen dat het Wetsvoorstel digitale AVA voor de meeste beursvennootschappen er niet toe leidt dat zij in de toekomst een volledig digitale algemene vergadering kunnen houden. Sterker nog, het wordt beursvennootschappen zelfs lastiger gemaakt om hybride vergaderingen te houden. Wij kunnen ons dan ook goed voorstellen dat de meeste beursvennootschappen ‘good old’ fysieke algemene vergaderingen zullen houden.

Opdracht tot assuranceonderzoek: agendapunt

Door de vertraging bij de implementatie van de Corporate Sustainability Reporting Directive¹⁶ (‘CSRD’) in de (verschillende onderdelen van de) Nederlandse wetgeving, bestaat enige onduidelijkheid over het verlenen van de opdracht aan de accountant (de ‘assurance-opdracht’) tot het verrichten van een assuranceonderzoek (het ‘assurance-onderzoek’) en het afgeven van een assuranceverklaring over het duurzaamheidsrapport over het boekjaar 2024, en met name over de vraag wie bevoegd is tot het verlenen van de assuranceopdracht. Over het duurzaamheidsrapport zelf, de informatie die daarin moet worden opgenomen en de inhoudelijke rol van de accountant daarbij verwijzen wij naar de bijdrage van Rietveld in dit nummer van *TOP*. Het wetsvoorstel Wet implementatie richtlijn duurzaamheidsrapportering¹⁷ (het ‘Wetsvoorstel CSRD’) dient nog te worden aangenomen door de Tweede en Eerste Kamer. Het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering¹⁸ (het ‘Ontwerp Implementatiebesluit’) moet nog definitief worden vastgesteld.

Art. 8 van het Ontwerp Implementatiebesluit bepaalt dat het assuranceonderzoek kan worden uitgevoerd door de accountant die de wettelijke controle op de jaarrekening verricht óf door een andere accountant of accountantsorganisatie. De CSRD biedt lidstaten de ruimte om een andere partij dan de accountant(sorganisatie), namelijk een onaf-

hankelijke verlener van assurediensten, het assurance-onderzoek te laten verrichten, maar Nederland heeft tot nu toe geen gebruikgemaakt van die optie.

Op grond van het Wetsvoorstel CSRD wordt een nieuw art. 2:393a BW in Boek 2 BW ingevoegd. Gelijk aan de regeling zoals opgenomen in art. 2:393 BW met betrekking tot het verlenen van de opdracht aan de accountant tot onderzoek van de jaarrekening, wordt de bevoegdheid tot het verlenen van de assuranceopdracht in art. 2:393a BW toegekend aan de algemene vergadering. Gaat deze daartoe niet over, dan is de raad van commissarissen bevoegd.

Ervan uitgaande dat de CSRD implementatie-regelgeving niet meer in 2024 in werking zal treden, raden wij aan om de raad van commissarissen toch te laten besluiten tot de verlening van de assuranceopdracht over 2024, ondanks dat daar dan geen wettelijke basis voor is

In de praktijk handelen beursvennootschappen al alsof de CSRD implementatie-regelgeving reeds in werking is getreden. Beursvennootschappen stellen over verslagjaar 2024 een duurzaamheidsrapport op. Wij begrijpen dat de accountant die de jaarrekening controleert over 2024, ook de assuranceopdracht uitvoert. Aan de algemene vergadering komt echter op dit moment strikt genomen nog niet de bevoegdheid toe tot het verlenen van de assuranceopdracht; het Wetsvoorstel CSRD is immers nog niet aangenomen. Mag je dan aannemen dat de assuranceopdracht eerder impliciet is afgegeven door de algemene vergadering, door de opdracht te verlenen aan de accountant voor de controle van de jaarrekening? Daar lijkt het niet op. De assuranceopdracht dient volgens de wetgever *afzonderlijk* te worden verleend, dus ook als de accountant die de opdracht heeft gekregen tot onderzoek van de jaarrekening tevens de assuranceopdracht zal krijgen.¹⁹ De wetgever bepaalt in een overgangsbepaling van het Wetsvoorstel CSRD dat, mocht de algemene vergadering geen specifieke opdracht hebben kunnen verlenen tot het assuranceonderzoek over boekjaar 2024, de raad van commissarissen bevoegd is om deze opdracht te verlenen. Wij leiden daaruit af dat de wetgever de verwachting had dat het Wetsvoorstel CSRD voor het einde van 2024 in werking zou treden. Nu dat hoogstwaarschijnlijk niet het geval is, nemen we aan dat de overgangsbepaling in het Wetsvoorstel CSRD nog zal worden aangepast, zodat ook voor het verslagjaar 2025 de bevoegdheid tot het verlenen van de assuranceopdracht toekomt aan de raad van commissarissen, indien de algemene vergadering daar niet aan toekomt.

Ervan uitgaande dat de CSRD implementatie-regelgeving niet meer in 2024 in werking zal treden, raden wij aan om

15 Eenzelfde aanbeveling doet Glass Lewis indien er aanwijzingen zijn dat onvoldoende toezicht op en/of het beheer van AI-technologieën heeft geleid tot materiële schade voor aandeelhouders en Glass Lewis van mening is dat het toezicht, de reactie of de openbaarmaking door het bestuur met betrekking tot AI-gerelateerde kwesties onvoldoende zijn (zie 2025 Continental Europe Benchmark Policy Guidelines, p. 8 en p. 27).

16 Richtlijn (EU) 2022/2464 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 537/2014, Richtlijn 2004/109/EG, Richtlijn 2006/43/EG en Richtlijn 2013/34/EU, met betrekking tot duurzaamheidsrapportering door ondernemingen (*PbEU* 2022, L322).

17 Een conceptwetsvoorstel is geconsulteerd in 2023. De Raad van State heeft op 28 augustus 2024 een blanco advies afgegeven ten aanzien van een gewijzigde versie van het wetsvoorstel. Het wachten is nu op indiening van het wetsvoorstel CSRD bij de Tweede Kamer.

18 Een eerste versie van het Ontwerp Implementatiebesluit is geconsulteerd in 2023. Een gewijzigde versie van het Ontwerp Implementatiebesluit is op 12 juni 2024 door de Minister voor Rechtsbescherming aangeboden aan de Eerste en Tweede Kamer. Er zijn zowel door de Eerste als door de Tweede Kamer vragen gesteld over het Ontwerp Implementatiebesluit. Na beantwoording van de vragen dient het Ontwerp Implementatiebesluit te worden overgelegd aan de Afdeling advisering van de Raad van State, alvorens het definitief wordt vastgesteld en gepubliceerd in het *Staatsblad*.

19 Zie MvT Wetsvoorstel CSRD, p. 51.

de raad van commissarissen²⁰ toch te laten besluiten tot de verlening van de assuranceopdracht over 2024, ondanks dat daar dan geen wettelijke basis voor is.

Voor het verslagjaar 2025 is het de vraag wanneer het Wetsvoorstel CSRD, inclusief een aangepaste overgangsbepaling, in werking treedt. Gezien de onbekende timing van de inwerkingtreding, en gezien het feit dat beursvennootschappen tijdig een agenda dienen op te stellen en publiceren voor de jaarvergadering van 2025, raden wij aan om het besluit tot het verlenen van de assuranceopdracht over het boekjaar 2025 zekerheidshalve als stempunt op de agenda voor de algemene vergadering van 2025 te plaatsen.²¹ Mocht de regelgeving bij het geven van de opdracht nog steeds niet in werking zijn getreden, dan kan het besluit van de algemene vergadering in het boekjaar 2025 geacht worden te zijn genomen onder de voorwaarde van de inwerkingtreding. Indien al in een eerder jaar de opdracht aan de accountant is gegeven tot controle van de jaarrekening over 2025, veel beursvennootschappen doen dit immers een of meer jaren vooruit, dan kan in de algemene vergadering in het boekjaar 2025 het besluit tot het verlenen van de assuranceopdracht een aanvullend besluit zijn. Indien de opdracht tot controle van de jaarrekening over 2025 (en eventuele volgende jaren) nog niet is gegeven, dan dienen beide besluiten te worden geagendeerd.

Vaak bevatten de statuten een bepaling die verwijst naar het besluit tot verlening van de opdracht aan de accountant tot controle van de jaarrekening. Hoewel niet verplicht, ligt het dan voor de hand om de statuten in lijn te brengen met de nieuwe regelgeving en op enig moment aan te vullen met de verplichting om een assuranceopdracht te verlenen.

Het ligt voor de hand om de statuten op enig moment aan te vullen met de verplichting om een assuranceopdracht te verlenen

Tot slot nog een kleine *sidestep*. Eumedion roept Nederlandse beursvennootschappen in de jaarlijkse speerpuntenbrief op om het duurzaamheidsrapport over 2024 te

agenderen als niet-bindende stemming voor de algemene vergadering van 2025. Hier is geen wettelijke grondslag voor, dus vennootschappen zijn vrij om dit al dan niet op te volgen. Wij gaan ervan uit dat de meeste beursvennootschappen het duurzaamheidsrapport over 2024 zullen bespreken tijdens de bespreking van het jaarverslag, en het duurzaamheidsrapport niet als afzonderlijk besprekingspunt zullen agenderen.

Corporate Governance Code

Na een lange periode van radiostilte rondom de Monitoring Commissie Corporate Governance Code ('Monitoring Commissie') is bekend geworden dat de heer Van Wingerden de beoogd voorzitter van de nieuwe Monitoring Commissie is. De heer Van Wingerden zal de komende periode gebruiken om de overige leden van de Monitoring Commissie te selecteren. Het is van belang dat de nieuwe Monitoring Commissie spoedig aan het werk kan. Allereerst om weer te monitoren hoe het gaat met de naleving van de Corporate Governance Code (de 'Code'), er zijn tenslotte al twee jaar geen rapportages meer verschenen over de naleving van de Code. Daarnaast speelt dat op 22 december 2023 een werkgroep onder voorzitterschap van Van Manen heeft voorgesteld om de verklaring omtrent risicobeheersing²² (de 'VOR') op te nemen in de Code. Dit houdt een verplichting in voor het bestuur van beursvennootschappen om jaarlijks een VOR af te geven. De reikwijdte van de 'in control'-verklaring van het bestuur zoals we die uit de huidige Code kennen (best practice bepaling, 'bpb' 1.4.3 Code) wordt daarmee verbreed van (alleen) financiële-verslaggevingsrisico's naar (ook) operationele en compliancerisico's. De werkgroep stelt voor dat beursvennootschappen voor het eerst over boekjaar 2025 een VOR moeten opnemen in het bestuursverslag. Voor dit alles is nodig dat de nieuwe Monitoring Commissie wordt ingesteld en ertoe overgaat te besluiten dat dit nieuwe voorstel in de Code wordt opgenomen.²³

Diversiteit

Voor de tweede maal sinds de invoering van de Diversiteitswet²⁴ hebben grote vennootschappen²⁵ in het diversiteitsportaal van de SER verantwoording moeten afleggen over de verplichtingen die voortvloeien uit de Diversiteits-

20 Beargumenterd zou natuurlijk ook kunnen worden dat deze bevoegdheid, omdat het om een vrijwillige opdrachtverlening gaat, niet bij de raad van commissarissen ligt, maar bij het bestuur. Wij menen dat het logischer lijkt om toch aan te sluiten bij de systematiek van de wet alsof het om een niet vrijwillige opdrachtverlening gaat, waarbij eerst de algemene vergadering, en indien die er niet toe overgaat, de raad van commissarissen bevoegd is. Zekerheidshalve kan ervoor worden gekozen om zowel een besluit van het bestuur als de raad van commissarissen te laten nemen.

21 Betoogd zou kunnen worden dat dit gezien de te verwachten overgangsbepaling toch aan de raad van commissarissen kan worden overgelaten, maar uitgaande van de tekst van de overgangsbepaling zoals die is opgenomen in het Wetsvoorstel digitale AVA, menen wij dat de algemene vergadering, daar waar dat wel praktisch kan, dit besluit zou moeten nemen.

22 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2024/03/01/voorstel-voor-een-vor-in-de-code>.

23 Zie uitgebreid over het voorstel voor de VOR S. Rietveld, 'Actuele ontwikkelingen rondom de Corporate Governance Code', *Ondernemingsrecht* 2024/31.

24 Wet van 29 september 2021 tot wijziging van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek in verband met het evenwichtiger maken van de verhouding tussen het aantal mannen en vrouwen in het bestuur en de raad van commissarissen van grote naamloze en besloten vennootschappen (*Stb.* 2021, 495). Inwerkingtredingsbesluit: *Stb.* 2021, 537.

25 Dit zijn nv's en bv's die voldoen aan twee van de drie in art. 2:397 BW opgenomen vereisten: een balanstotaal van meer dan € 25 miljoen, een netto-omzet van meer dan € 50 miljoen en een gemiddeld aantal werknemers over het boekjaar van 250 of meer.

wet. Deze rapportage richting de SER dient jaarlijks binnen tien maanden na afloop van een boekjaar plaats te vinden. De meeste grote vennootschappen kennen een boekjaar dat gelijk is aan het kalenderjaar, zodat rapportage over boekjaar 2023 uiterlijk op 31 oktober 2024 moest hebben plaatsgevonden.

Voor grote vennootschappen was het in 2023 een hele klus om alle benodigde gegevens op de juiste wijze in het diversiteitsportaal van de SER in te voeren. In dat eerste jaar moesten grotere concerns ook de keuze maken of iedere grote vennootschap binnen de groep zelfstandig zou gaan rapporteren, of dat het hoofd van de groep dit namens deze grote vennootschap(pen) zou doen.²⁶ Dit tweede jaar kon de gekozen opzet grotendeels worden gehandhaafd, en kon ook gebruik worden gemaakt van de gegevens zoals die van vorig jaar bewaard zijn gebleven, zoals de eventuele groepsgegevens, de gekozen streefcijfers en het plan van aanpak. Alleen bij wijziging van die informatie was aanpassing van de gegevens in het portaal nodig. Wat uiteraard wel ieder jaar opnieuw moet worden ingevoerd, is in hoeverre de gestelde doelen zijn gehaald. Daarnaast geldt op grond van de Diversiteitswet dat jaarlijks opnieuw in het portaal moet worden opgegeven wat het aantal mannen/vrouwen is dat aan het eind van het boekjaar (dus met betrekking tot deze rapportage op 31 december 2023), deel uitmaakt van het bestuur, de raad van commissarissen en de subtop.²⁷

Wij begrijpen van de SER dat ten aanzien van de ondernemingen die dit jaar te laat zijn met de rapportage, nog uitstel is gegeven tot uiterlijk 15 december 2024. Wij begrijpen ook dat er nog ruim duizend ondernemingen zijn die nog geen gegevens hebben ingevuld in het portaal. Die zullen wederom gerappelleerd worden. De SER gaat ook kijken waarom deze partijen dit nog niet hebben gedaan:

is er sprake van onwil, of zijn er andere redenen aan te wijzen?

De SER verwacht de uitkomsten van de rapportages over boekjaar 2023 begin maart 2025 openbaar te kunnen maken. Dat is wat later dan in 2023 het geval was.

Tot slot

Dit jaar lijken beursvennootschappen een rustig vergaderseizoen tegemoet te gaan. De wetgeving rondom de digitale algemene vergadering is nog niet in werking getreden. Pas nadat de Monitoringcommissie voltallig is, kan deze aan de slag met nieuwe aanbevelingen. Algemene vergaderingen kunnen vooralsnog worden gehouden op de wijze waarop dat ook eerder werd gedaan en als de vergaderorde zo gemoedelijk is zoals bij de meeste vergaderingen in het afgelopen boekjaar,²⁸ dan lijkt het toch allemaal wel mee te vallen. Dit wordt overigens ruimschoots gecompenseerd door de CSRD-regelgeving waar beursvennootschappen zeer intensief mee aan de slag zijn. Zij zullen het mogelijk niet betreuren dat sommige wetgevingsprocessen wat langer op zich laten wachten. Tegelijkertijd geldt: ‘Wat in het vat zit, verzuurt niet.’

Dit artikel is afgesloten op 23 december 2024.

Over de auteurs

Mr. M.A.J. (Manon) Cremers

Notaris bij Stibbe in Amsterdam.

Mr. L.E. (Lieke) Stroeve

Kandidaat-notaris bij Stibbe te Amsterdam.

²⁶ Zie TOP 2022/412, p. 27-31.

²⁷ Art. 2:166/276 lid 4 BW. Zie TOP 2022/412, p. 27-31.

²⁸ Zie Eumedion Evaluation AGM season 2024, p. 2/3, via <https://www.eumedion.nl/clientdata/215/media/clientimages/Evaluation-AGM-season-2024-DEF.pdf?v=240704081205>.